గోలకొండ పత్రిక

ప్రతి బుధవారము శనివారము ప్రకటింపబడును.

REGISTERED No. N. 45 హైదరాబాదు—దక్కన్. REGISTERED No. M. 2185

సంపుటము ౨ } ప్రభవ సంవత్సర జ్యేష్ఠ శు॥ ౨ బుధవారము. (౧ జూన్ ౧౯౨౭) { సంచిక ౧.

హాస్యలత

ఒక చిన్న పురవోరంగ రాత్రివేళ ఒక యింటికి కన్నము వేయుచుండెను ఇంతలో రౌండు తిరుగు చున్న పోలీసు వానిచే పట్టుబడెను

పోలీసు — గోడకు కన్నము వేయుచున్నావు?

దొంగ — గట్టిగా వుందోలేదో అని చూచుటకు

కమల — (విమలతో) ఏమండి అదృష్టమంటే ఏమిటి?

విమల — ఏమో!

కమల — నిద్రలేచిన వెంటనే మొగుడు లేచి జేసి కాఫీ సిద్ధముచేసి ఎన్ని పనులుండి తెప్ప...

విమల :— కొను అదేనా అదృష్టం?

కమల — కాదని!

విమల — భోజనము చేసిన తరువాత ... [illegible]

గుంజాను. విచారించు వారు లేరు

కమల — అదికూడ లేకపోతుంది జరుగునులే.

ఉపాధ్యాయుడు — (విద్యార్థితో) పాపాలు చేస్తే యమధర్మరాజు దండిస్తాడు కాగే నూనెలో వేయిస్తాడు. అగ్నిలో పడవేస్తాడు తెలిసిందా.

విద్యార్థి — అయితే ఇంకా పోకుండా

ఒకడు బెల్లము కొనుటకు దుకాణమునకు పోయెను. సాహుకారు తక్కెడ తీయగా పెద్ద తగ్గులు కనబడెను.

అతి — సాహుకారు దగాకట్టుతున్నావు

సాహు — కట్టినానండి ఎంతకూడా విలయు నండి

అత — కాని బెల్లం

న్యాయవాది — నిన్నటి పత్రికలో నేను చనిపోయినానని ప్రకటించారు!

సంపాదకుడు — ... నేను. రేపటి పత్రికలో చిన్న ... పోయిన ... ప్రకటించెదను

రామారావు — ... ఇంగ్లీషు వచ్చునా

నాయుడు — ... [illegible]

రామారావు — ... తెలియునా?

నాయుడు — దొరలవలె దుస్తులు వేస్తాను. నోటినుండి చుట్ట తీయను. వారివలెనే భోజనం మల మూత్ర విసర్జనం

శర్మ :— మన గ్రామంలో ఒక పఠనాలయం స్థాపింస్తాము.

వర్మ — పత్రికలు తెప్పించేది యెట్లు?

శర్మ — అయ్యో! నీకు సరుకు లేదా. గ్రంధాలయములకు పత్రికలు పత్రికలు ఉచితంగా పంపుతారు.

వర్మ — కొని ఇవ్వడా నియమం లేదటగదా!

శర్మ — మనము దీనికి వ్రాసుకుంటాము. ఏదో నొకొన్ని పత్రికలయినా రాకపోతావా.

యజమాని — ...

రంగ — అమ్మా! ... న్నాను

... యజమానురాలు పిలిచెను.

రంగ — అయ్యా! అన్నాను.

యజ — ఏదేమిరా! ... (అయ్యా) అంటావు? ... (అమ్మా) అంటావు!

రంగ — ... [illegible]

వంచన

స్వతంత్ర [illegible]

మనవసాగరిక ప్రపంచములో నన్ని నేర్పులు వారికి విద్యలనభ్యసించిన కాని పిడికెడు పొట్టనింప లేనసాధ్యమే లేదున్నది. పొట్టకూటికొరకు మాత్రమే ప్రపంచమంతయు వెనుకుచుండుటే నిజమైతే ,,పిడికెడు పొట్టకూటికై పిడికెడు ధాన్యము పండించు భూమి యేలేదా'' అనిఅంగ్ల భాషా చక్రవర్తి యొక సహోదరుని కొక మిత్రుడడిగినది మనకు సరిపోవుచున్నది. అందువలనడిచ్చి న ప్రత్యుత్తరము వింతగానుండుటయే గాక యీ కాలపు ప్రపంచధర్మముగనున్నది.

,,ఈభూమి నేమనసన్నావు! భూగోళ, ఖగోళశాస్త్రములలో గణితాదిరాకులందురు [illegible] యీభూమికి సున్న లేక సైఫర్ అందురు. దీనిలో 3/4 భాగము నీరేయున్నది. ఇక మిగిలిన 1/4 భాగములలో కొండలు, గుట్టలు, యిసుకభూమి, తటాకములు, నదులు, వీటిభాగములే గాక లండన్, మాంచెస్టర్, కలకత్తా, బొంబాయి, యిత్యాది పట్టణములుండుటకెంత మాత్రము పోవునో చూడుము. ఇదంతియుపోగా వృక్షములు, పశువులు, పక్షులు, యితర్యాలుండుటకు స్థలము కావలెను. ఇక మిగిలిన అత్యల్పభూభాగములో ప్రపంచజనసంఖ్య [illegible] కోట్ల మనుష్యులెక్కడ ఉండవలెను. వీరందరు యీ భూమిపై ఎట్లు జీవించగలరు? కనుక మనిషి పొట్టకూటికి పిడికెడు ధాన్యము పండించు భూమి ఎచ్చటచూచినను లేనేలేదు'' అనెను. ఈ వాదము సహేతుకమును, సమంజసముగానున్నది. కావున మనమనుష్యులందరు యీ భూమిపై జీవించవలెనన్న యీ భూమినిపదలిపోవలసినదే. లేక మనకుపకరించు వారిని మాత్రముంచి యితర జీవులనంతయు ధ్వంసము కావించవలెను. ఇందుకు ప్రమాణముగా శ్రీమద్భాగవతము దశమస్కంధములోని ఈ క్రింది శ్లోకములు మార్గదర్శకములగును.

శ్లో॥ [illegible]
[illegible]

*   *   *   *

[illegible]
[illegible]

దశమస్కంధః [illegible] అధ్యాయః.

దీని భావమేమన ఫలములు లేని వృక్షములను పక్షులు విడచిపెట్టును. ఎండిపోయిన అడవిని మృగములు విడచిపెట్టును. అటులనే పొట్టకూటికి పిడికెడు ధాన్యము పండించలేని భూమిని వదలిపెట్టవలెను!

పూర్వకాలపు ఋషీశ్వరులవలె ప్రపంచము విడనాడలేకున్న ఉద్దేశమున్న మాత్రాన అనేకాద్భుతశక్తులచేతనో, యోగవిద్యలచేతనో విశ్వమును కేవలము వశపరచుకొని నిలుపవలెను. ఏలనన్న అవిద్యకేవలము [illegible] తెలిసికొనుటకు ఒక్క కారణము. మహోన్నత కారణము [illegible] ఎట్టివారైన [illegible] భౌతికశక్తి ప్రదర్శనచే ఎంతటి వారిని సునాయాసముగ వశపరచుకొనుట. ఈ భౌతికశక్తుల యుక్తి, ఉపాయము మనుష్యత్వ జీవుల [illegible] వశపరచుకొనుటచే విశ్వప్రదేశమునుగాని నిర్జనముగా చేయవచ్చును.

ఉపాయము వంచన ద్రోహమునకు పరస్పరభేదము

ఏమనుటకు ఇట్టి యాంగ్లేయుటకు ఉపాయము కావలెను. సింహశార్దూలాది క్రూరమృగములను చంపవలెనన్న ఉపాయము కావలెను. ఉపాయముతోనే మర్త్యులు ప్రబలమైన శత్రు, జంతువులను సాధించగలరు. [illegible] శ్రీరామచంద్రుని పట్టాభిషిక్తునిగా కోసండ చేసినది ఉపాయము లేక యుక్తి చేతనే. పాండవులను అజ్ఞాతవాసము అనుభవించ చేసినది ఉపాయమే. ఇట్టివి ఉపాయముల [illegible] ములు.

ఇక వంచనమనగా గొప్పవారిచే గావింపబడు ధర్మతంత్రోపయోగము. అనగా మోసము. దీనికిని మోసమునకు భేదముకలదు. అల్పులచే అవలంబింపబడు ఫలిత విద్యకే మోసమనియు, ఇదే గొప్పవారిచే ఆశ్రయింపబడినవంచన (Diplomacy) అనిపించుకొనును. ఈ రెంటిలోను బలముయొక్క ప్రదర్శన మే మాత్రము లేదు. ఈ రెంటియొక్క ఫలితము ఒక్కటిగనే తేటపడుటతో గొంతుకోసినట్లే యుండును. కాని, అల్పులచే ప్రయోగింపబడు మోసము పొట్టకూటికై చేయబడుచుండ, గొప్ప వారిచే ఆశ్రయింపబడు వంచన, కాంతా కనకములు మనుజుల ధనతృష్ణ [illegible] వినియోగింపబడును. మొదటిది భీతులు అభ్యసించుచుండ, రెండవది ధీరులచేత అభ్యసింపబడును. రెండును మహాపాతకములే. అయినను, మోసముచేసి దొంగిలించిన వానికి కారాగృహప్రాప్తి కలుగుచుండ, బ్యాంకులు, లిమిటెడ్ కంపెనీలు, కోఆపరేటివ్ సొసైటీలు మొదలగునవి స్థాపించి, మహోగ్రమైన ఏదోకావించువారలకు రావుబహదూరులు, రాజాసాహెబులు, దివాన్ బహదూర్, కే. సి. యస్. ఐ. మున్నగుబిరుదాంకులతో పూజింపబడుదురు. ఇవియే యీ రెంటికికల పరస్పరభేదము.

ఈపై రెంటియొక్క మూలవిషయమువలన ,,వంచనకు అనుగుణము లేకున్న కారాగృహములుండుట అవకాశముండదు. ఇన్ని అరవిందంబునాగారములగు బ్యాంకులు, ఇన్సూరెన్సు కంపెనీలు, లిమిటెడ్ సొసైటీలు ఉండనేరవు. అయితే యిన్నియు అత్యధికముగా పెచ్చుపెరిగి పోయినందున యీవిద్యయే జనాదరణీయముగను న్నదని తెలియగలదు.

వంచన యోకేర్యము

యుగ యుగాంతముల నుండి మోసము (Cheating) వంచన (Dioplmacy) యున్నదనుట కెన్నియోని నిదర్శనములు కలవు. కాని, పొట్టకూటికి దొంగిలించి మోసము చేసిన వారిపేరు ఏయుగములోకాని, యేకాలములోకాని స్మరింపబడుచుండలేదు. భారత, భాగవత, రామాయణాద్యాది ఇతిహాసములలో కూడ పొట్టకూటికై మోసము చేసిన వారిపేరు ఒక్కటైన మచ్చునకైన దొరకదు. కాని, రాజ్యాపహరములలోను, శత్రుపరాజయమునందును, మతస్థాపనయందును మహనీయతర పురుషులచే ఆశ్రయింపబడిన, ఫలితయోగము (వంచన—Diplomacy) సర్వకాల సర్వావస్థలయందును స్మరింపబడు చుండునదే కాక, తత్వజ్ఞానపురుషుల ప్రతియొక్క గ్రంథములలోను మహోన్నతస్థానము నొందినది. హైందవులలో, యీనాటి [illegible] విద్యార్థులకు శ్రీకృష్ణభగవానుడనియే సర్వులకు తెలియును. ఈ మహానుభావుని వంచన గుణము అతని అకళంకమైన భక్తి శ్రద్ధలతో సేవించుచుండిన గోపికలెరిగిన సర్పంచి యున్నారు.

శ్లో॥ [illegible]
రమనయమి [illegible]
[illegible]
[illegible]॥

దశమస్కంధము [illegible] అధ్యాయము.

తా॥ [illegible] మహోదయా ధంబు [illegible] ధార్మికులు [illegible]

శ్రీకృష్ణమూర్తిని కపటనాటక సూత్రధారుడనికూడ అందురు. ఇక యీతడు తనవేర్వేరు అవతారములలో చేసిన వంచనలు వేదవ్యాసులవారును, పోతనామాత్యుడును యీరీతి గన్ఠించినారు.

శ్లో॥ [illegible]
శ్రీయమకృతి [illegible] కాపు
[illegible]॥

బలిమడిఎలి [illegible]
[illegible]॥

తా॥ [illegible] వంచించి [illegible] బలిని [illegible] కట్టియు [illegible] త్రైలోక్యంబు [illegible] ధర్మజ్ఞుడే మాధవుండే [illegible] నేటికిన్॥

దశమస్కంధము [illegible]

మహోజ్వల పాత్రము కాలియు, జగదేక వీరుడును, బ్రహ్మానంద స్వరూపుడునగు అట్టివమూర్తికే కార్యసాధనములో వంచన (కపటము) పరమ సాధనముగా నుండియుండ, అల్పులును, దుర్బలులును, ప్రకృతి తెరవుగాన నటుండినటి మనకు యింకెం పరమార్థప్రత్య సాధనమో యికనేల యోచించుకొనుడు, కనుకనే కాబోలు మనసీమలో ప్రతి వ్యక్తియు వంచనతో కూడుకొనియున్నది.

కథా కల్పనము.

ప్రణయ బంధము

శేషాద్రి రమణ కవులు, శతావధానులు.

మంజరికి పదునాలుగు సంవత్సరములు నిండె నవి, ఆమె కొప్పుకులమున జనించినదిగాన తలిదండ్రులు బాల్య వివాహము చేయుటకవి యవసరము లేకపోయెను. విద్యావతియగు మంజరి వివాహ విషయమున స్వతంత్రముకొంచి యుండదగు. వయస్సు [illegible] సహజముగ లజ్జ యామె చిత్తము నాకట్టుకొనియుండెను. బాల్య సఖుడగు మేనత్త కుమారుడను నగు మాధవునిపై ప్రేమగ్నయాయెను. అతనికి [illegible] తలిదండ్రులు వారిని మాడుటచే [illegible] వారి యింట [illegible] వారలు. ఇరువురు అకస్మికముగ గలసి కొన్నప్పుడు [illegible] నిరాకరము [illegible] సంభాషణములతో వెల్లడించి కొను చుండిరి. వివాహ ముకొరకు ఇంకొకను నేను [illegible] మంజరి క్రమ క్రమముగా మాధవునిపై [illegible] తగ్గెను. మాధవుడు [illegible] మంజరి [illegible] మంజరి [illegible] ప్రయత్నములు జరుగలేదు. ఆ [illegible] నేను. మాధవుడు [illegible] పోయెను.

౨.

మాధవుడు మంజరికి [illegible] కుమారుడు. [illegible] [illegible] తలిదండ్రులు చిన్న తనమున [illegible] [illegible] వివాహమా [illegible] రామదాసు [illegible] గలవాడు. పూర్వ కొలపు [illegible] మాధవునకు మంజరి [illegible] భాగ్య

వంతు లేని వచ్చినవో నాతనిచ్చి పెండ్లిచేసెద. లేదా కొంత ఆస్తితో మంజరిని మాధవున కర్పింప వలసిన దే. దరిద్రుడగు మాధవుడు నాకో నాగౌరవమునకు దగిన అల్లుడు కాడు. మరియు పచ్చికొనని మంజరి కేమి తెలియును. మాధవుని [illegible] యామె నాకెప్పుడు చెప్పలేదు. [illegible] రామదాసు తలంచెను. ఇంతలో [illegible] భూస్వామి భార్యగతించెను అతిడాస్తి గలవాడు. నడివయసు వాడు. వెనుకటి సంబంధమునను బిడ్డలు లేరు. అన్నియు ననుకూలముగ నున్నవని రామదాసు తనబిడ్డను [illegible] కొసంగ నిశ్చయించెను. శుభలేఖలు అచ్చువేసెను [illegible] పెండ్లి [illegible] మాధవుడు [illegible] రామదాసు [illegible] ప్రజలు లోలోన [illegible]

మాధవుడు కొంతకేవలకి మంజరి యున్నగది లోనికి ప్రవేశించి [illegible] మంజరి [illegible] [illegible]

అనాటిరాత్రి మంజరి మాధవులు [illegible] పోవుటచే రామదాసు [illegible] [illegible] మాధవుడు మంజరయని [illegible] [illegible] వానిని [illegible] రామదాసు [illegible] చ్చుటకు గదిలోనికి పోయెను, [illegible] రామదాసునకు [illegible] మువచ్చి ఈ యుత్తరమును [illegible] వెలుగున [illegible] మాధవా! [illegible] మ్ము. [illegible] లాడుచుండెను. [illegible] [illegible] మంజరి మాధవుల [illegible] గౌగిలింతలతో [illegible] యుండెను. రామదాసు [illegible] మూర్ఛపోయెను. మాధవుడు మంజరి [illegible] [illegible] మాధవుని [illegible] వెంటనే [illegible] రామదాసు [illegible] [illegible] మాధవుడు [illegible] మంజరి. [illegible] రామదాసు తేలి [illegible] ప్రజలందరు మాధవు డు, మంజరియు జలమునందును స్వర్గమునందును [illegible] [illegible] రామదాసు [illegible] [illegible] మాత్రమున అమూల్యమగు ప్రణయ బంధము తెగునా యని [illegible]

పుస్తక పరీక్షణ

[illegible] ప్రహ్లాద [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ఇది పూర్వ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ప్రహ్లాదుడు [illegible] [illegible]

సూర్యాపేట సభలు

ప్రభవ సం॥ వైశాఖ ౯, ౧౦, ౧౧, బుధ, గురు, శుక్ర వారములయందు సమావేశమగుట.

శ్రీమతి టోప్రాలి లక్ష్మీనరసమాంబ గారు యుపన్యసించుట

(స్వకీయ విలేఖరి)

ప్రథమ దినచర్య

ప్రభవ సం॥ వైశాఖ ౯ వ బుధవారము రోజున బాలికా తెలుగు పాఠశాలయందు శ్రీమతి జనక సౌజనరాయి (సహాయోపాధ్యాయిని) గారి యాధ్యక్షత క్రింద స్త్రీలసభ సమావేశపరచబడినది. గ్రామము లో బ్రాహ్మణ వైశ్య, కోమటి జాతి స్త్రీలనేకులు సభకువచ్చేసిరి. సుమారు ౩౦౦ మంది హాజరైయుండిరి. వృద్ధ స్త్రీలు, యువతులు, బాలికలును వచ్చియుండిరి ప్రథమమున పాఠశాల బాలికలచే ఒక ప్రార్థనాగానము చేయబడినది పిమ్మట అధ్యక్షురాలి ప్రసంగము జరిగెను. పిమ్మట శ్రీమతి లక్ష్మీనరసమాంబగారు నొక గంటన్నర కాలము స్త్రీవిద్య, గృహిణీధర్మములు, శిశుపోషణము, ఆరోగ్య సంరక్షణము, పతిభక్తి గురించి విపులముగ సులభశైలిలో తగిన యుపమానములతో నుపన్యసించిరి. పిమ్మట అధ్యక్షురాలు సహోపాధ్యాయిని గారు లక్ష్మీనరసమాంబగారు చెప్పిన ప్రకారము నడచుకొనవలసినదని స్త్రీలలోకము యావత్తుకాలము ప్రత్యేకించి గమనించవలయును, అట్టి దేశము గాకున్నను నిప్పుడు ఆంధ్రదేశ స్త్రీలు మేల్కొనవలెనని ప్రధానోపాధ్యాయిని గారి కోరిక పైన శుక్రవారము రోజు మరల సభ జరుగునట్లు చెప్పబడి నది.

రెండవ దినచర్య

మరునటి రోజు గురువారమునాడు సాయంత్రము గ్రంథాలయ సభమున భవనమునందు శ్రీయుత కొమరగిరి సీతారామచంద్రరావు పంతులుగారి యధ్యక్షత క్రింద బహిరంగసభ సమావేశపరచబడి నది. గ్రామములోని యాంధ్ర ప్రముఖులందరు విచ్చేసిరి. సుమారు (౧౫౦) పురుషులును (౫౦) మంది స్త్రీలును సభకు విచ్చేసిరి. ప్రప్రథమమున వేదాంత విజ్ఞాన సమాజికులచే దైవప్రార్థనచేయబడినది. పిమ్మట అధ్యక్షుని యెన్నిక జరిగినది. తరువాత వైశ్యరత్న శ్రీ శెట్టి లింగయ్య గుప్తగారు స్త్రీవిద్యావశ్యకతను గురించి ఉదాహరణ పూర్వకముగా కొంత సేపటికాల ముపన్యసించుచు విద్యవలననే ప్రసిద్ధి కెక్కిన నారీ మణులగు కస్తూరిబాయి గాంధి, సరోజినీదేవి, సీతమ్మ, దుర్గాబాయి, వూర్ణతిలకమ్మ, అవంతిలక్ష్మమ్మ, సరళాదేవి, రుక్మిణీలక్ష్మీపతి, దాక్టర్ ముత్తులక్ష్మి రెడ్డి, రమాబాయి, కమలాదేవి, సుందరాదేవి, మొదలగు మహాస్త్రీల చరిత్రలను పేర్కొనుచు స్త్రీలకు విద్యయావశ్యకమని నొక్కి చెప్పెను. పిమ్మట శ్రీమతి టోప్రాలి లక్ష్మీనరసమాంబగారు స్త్రీవిద్యను గురించి యుపన్యసించుచు, స్త్రీలు విద్యావంతులైననే పతులకు తగిన ధర్మకార్యముల నెరవేర్చుటకు సహకరించెదరనియు, ఈకాలపు లోకము నెరిగికొందురనియు, లేనిచో దుర్భరమైన దారిద్ర్యమునకు గురియై స్త్రీలు సత్కార్యముల నెరవేర్పజాలరనియు, కొలకట్టిన నీటివలె స్త్రీలోకము నిశ్చలమై యున్నదనియు, సంక్రాంతి పండుగలు స్త్రీలలో ప్రస్తుతము విద్యావంతులు లేకపోవుటచే వారల యుద్ధరించువారు మహిమలేమి యున్నదని చెప్పిరి. పిమ్మట సభవారి తరఫున శ్రీమతి లక్ష్మీనరసమాంబగారికి సన్మానపత్రము సమర్పించి నిర్ణయించబడి యుపన్యాసముల యొక్క ఉద్దేశము ప్రాయముగాల గుణములు స్త్రీవిద్యావశ్యకతను వివరించుటయు, తెలుగు భాషలో ఉపన్యాసములతో వ్యక్తి యొక్క ఉన్నతిని బోధించి రాజకీయ విషయముల నిరూపించిరి. అంతట గ్రంథాలయముల పక్షమున వారికి కృతజ్ఞతాభివందనములర్పింపబడి జయజయధ్వానములతో సభముగిసెను.

మూడవ దినచర్య

శుక్రవారము సాయంత్రము ౫ గంటలకు బాలికా పాఠశాలయందు స్త్రీలసభ సమావేశపరచబడినది. సుమారు ౩౦౦ మంది స్త్రీలు విచ్చేసిరి. సహోపాధ్యాయిని యగు శ్రీమతి జనకసౌజనరాయిగారు బాలికలచే సుస్వరమధురముగా యథోచిత రూపకము గీతము పాడించిరి. బాలికల యొక్క కంఠమాధుర్యగానము సభకు విచ్చేసిన వారందరును నిశ్శబ్దముగా శాంతముగ వినుచు శ్రద్ధగా ఆలకించిరి. ప్రధానోపాధ్యాయురాలగు శ్రీమతి భగినగం వెంకటనరసమ్మగారు బాలికలచే కోలాటము వేయించిరి. బాలికలవలన కుట్టబడిన వస్త్రములు, చిత్రపటములు, చేతిపనులు, ప్రదర్శింపబడినవి. అందు కొన్ని తుంగగుడ్డలపై అనేకవిధములైన జంతువులను, పుష్పములను, యల్లబడిన విద్యాకౌశలమును గనపరచుచున్నవి. పిమ్మట శ్రీమతి లక్ష్మీనరసమాంబగారికి పాఠశాలపక్షమున సన్మానపత్రము సమర్పింపబడినది. అంతట వారు తమ కృతజ్ఞతను తెలుపుచు ప్రతి శుక్రవారం యిచ్చట స్త్రీలసభ జరిగించవలెను. గ్రంథాలయము నుండి స్త్రీలకు ఆవశ్యకమగు గ్రంథముల తెప్పించి వానిని బోధించుచుండిన కొంతకాలము యిచ్చటి స్త్రీలు వృద్ధికి రాగలరనుటకు సందేహము లేదని ప్రధానోపాధ్యాయురాలు ప్రతి శుక్రవారము సభ జరిగింతుమని యొప్పుకొనిరి. సభ్యులందరి తరఫున సేవల చే తాంబూలాది చిత్తరువులు ప్రధానోపాధ్యాయురాలు చేయగా పిమ్మట బాలికలచే మంగళహారతి గావింపబడి సభ ముగింపబడెను.

స్థానిక వృత్తాంతములు

హిందూ మహాసభ్యుల యిరువురి వివాదము

నాందేడు నందు జరిగిన యీ వివాద పరిష్కారము చేయుటకు కమిషను ఏర్పాటు చేయబడినది. అందుకు రాజా ధనరాజ్‌గిరిజీ గారు అధ్యక్షులుగాను, వివాదము (సాందేడు)లోని వారు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి. వీరు నాందేడునకు పోయి విచారణ సలుపుచున్నారు.

అలీనవాజు జంగు బహద్దరుగారు

వీరు ౮౦ ఆదివారమునాడు ఉద్యోగమునకు నెలవుపై విచ్చేసిరి. మొదలు జిల్లాలను గల దర్శించి వ్యక్తిగత ధర్మముల నెరవేర్చెదరట

నిజాము రాణాపేట

కర్నూలు జిల్లా దేవకొండ నారాయణరావు గారు నిజాము నగర పోలీసు దళమునకు, పరిపాలనములను దర్శించి పెద్దమొత్తము వేరుకొని కొత్త కొత్వాలుగారికి

సార్వజనిక సభావిచారము

ఈ సంవత్సరము నుండి యిచ్చట పర్యటించు సభ్యులకు మరియు సౌకర్యములు కల్పించుటకు నిర్ణయించిరి. సభ్యులకు వంతు భోజనము లేదు. అదే విధముగ ముందు జరుగునట్లు ప్రయత్నించవలసి యున్నది. ఈకాలమునకు సరియగు నేర్పాటు చేయబడవలెనని అధికారులు వెంటనే తెలుపవలయును. ఎలాగైనను సభా స్థలమును మంచి సహాయమును చేయవలెనని సభ్యుల ప్రార్థన.

ఇట్లు
సంపాదకుడు

విద్యార్థి వేతనములు

ఈ సంవత్సరము పొందుటకు వ్రాయబడిన విషయములను నేర్చుకొనుటకు విద్యార్థి వేతనములను కమిటీ వారు విద్యార్థులకు గౌరవసూచక వేతనములిచ్చి పరిశీలించెదరు —

(౧) శిల్పము (మెకానిక్స్) (వాస్తు శాస్త్రము)
(౨) వైద్యశాస్త్రము
(౩) పశు చికిత్స
(౪) ఆర్థశాస్త్ర పరిజ్ఞానము
(౫) పుస్తక భాండాగారాధ్యక్ష విద్య.

ఈ విద్యార్థులు పరీక్షలు తీసుకొనవలెను విద్యాశాఖాధికారి యెద్దకే పంపుకొనవలెను. ఈ క్రింది సర్టిఫికెట్లు పంపవలెను.

(౧) ముల్కీ (వెలగా ప్రాంతమునకు ముల్కీ గా భావింపబడుదురు)
(౨) వయస్సు
(౩) దేహారోగ్య స్థితి
(౪) ఉర్దూ భాషా పరిజ్ఞానము
(౫) సద్వర్తనము
(౬) తనకుగాని, తల్లిదండ్రులకు గాని వచ్చు ఆదాయము

ఇంటర్మీడియట్ పరీక్షలో గాని తత్సమానమైన పరీక్షలో గాని కృతార్థులైన దరఖాస్తులు పంపుకొనవలెను. ౨౫ సంవత్సరముల వయస్సు మించి యుండకూడదు. దరఖాస్తు నమూనాలు నిజామత్ తాలూకా దఫ్తరములో దొరకును.

గోలకొండ పత్రిక
ప్రథమ సంవత్సర ...
బుధవారము

నిజాంరాష్ట్ర పరిపాలనా నివేదిక

౧౩౩౮ ఫసలీ (౧౯౨౮-౨౯) పరిపాలనా నివేదిక నాలుగైదు నెలల క్రిందనే ప్రకటింపబడినను మా కార్యాలయమున కిప్పుడం దినది. నివేదికా కాలమున నవాబు వలీఉద్దౌలాబహాదురు ప్రభుత్వసభ (కౌన్సిలు) కధ్యక్షులుగ నుండిరి. సభ్యులలో కొన్ని మార్పులు కలిగినవి. రాజా కిషను ప్రసాదు బహాదురు ఉపకార వేతనము పొందుటచే వారి స్థానమున నవాబు తిలావత్ జంగు బహాదురు మాలు శాఖా సభ్యులుగ నియోగింపబడిరి. ప్రజోపయుక్త శాఖలు (public works) నవాబు ... జంగు బహాదురు యాజమాన్యమునను, సైనిక శాఖ నవాబు ... జంగు బహాదురు అధ్యక్షత క్రిందను నుండెను.

ఈ సంవత్సరమునందు జరిగిన ముఖ్యవిషయములివి. రాజ ప్రతినిధియగు శ్రీ ... ప్రభువుగారు, పతీసహితముగ ఎల్లోరా, అజంతా గుహలు దర్శించుటకై విచ్చేసిరి. ఆర్థిక శాఖా మంత్రులగు నవాబు హైదరు నవాజు జంగు బహాదురుగారు వారి సౌకర్యముల కొరకు నియమింపబడియుండిరి. రాజప్రతినిధి ఎల్లోరా అజంతా చిత్రములను దిక్కులేని కొని చూచిరి. నిజాం ప్రభుత్వము వారు వానిని కాపాడుటకై చేయుచున్న ప్రయత్నములను ప్రశంసించిరి.

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము ఎం. ఏ. ఎల్ ఎల్. బి పరీక్షలు మొట్టమొదటిసారి యీ సంవత్సరముననే జరిగెను. సైనిక ... సంబంధ ... పద్ధతి ... బడెను. నవాబులు, జాగీర్దారులు, ... సైనిక కళాశాల స్థాపింపబడెను. హిమాయత్ సాగరు ప్రారంభము, మహబూబు కాలువ పూర్తిచేయుటయును, ఉస్మానియా ... అను పత్రి నిర్మాణమును, ... ప్రత్యేక ... శాఖ ... సమ్మతి ... ఆమోదింపబడెను. రాజధానియందును, జిల్లాలయందును కుష్ఠనివారణ ఆసుపత్రులు స్థాపించుటకు ప్రభువుగారంగీకరించిరి. స్టేషనరీశాఖ (సాదరు) స్థాపింపబడెను.

సామాన్యాదాయమునందు రయ్యతు వారి పద్ధతివలన ... లక్షల ఆదాయము తగ్గినది. అనగా ఈ సంవత్సరాదాయము ... లక్షలు. ఇతర పద్ధతులవలన లాభము చేకూరినది. వాని ఆదాయము ... లక్షలు. సుంకముల (కష్టమ్స్) ఆదాయము తగ్గినది. అబ్కారీశాఖ రాబడి హెచ్చినది. శాసనసభా సమావేశములు ... మాత్రమే జరిగినవి. నేరములసంఖ్య తగ్గినది. దివానీ అభియోగములు జిల్లాలయందు తగ్గినవి. కాని హైకోర్టునందు వానిసంఖ్య హెచ్చినది. ఫౌజ్దారీ అభియోగములు ... కోర్టులయందు హెచ్చినవి. రిజిస్ట్రేషన్ శాఖయందు రిజిస్ట్రీచేయబడిన వానిసంఖ్య గత సంవత్సరముకన్న మించినవి. సహకార సంఘముల సంఖ్యయు, వాని మూలధనమును పెరిగినది.

వైద్యశాఖయందు ఆసుపత్రికివచ్చి ఔషధము గొనిపోవువారి సంఖ్య కొంత తగ్గినను, ఆసుపత్రి యందుండి చికిత్స పొందినవారి సంఖ్య హెచ్చినది. వైద్య కళాశాలయందు ౧౩౩౭ ఫసలీకన్న విద్యార్థులు తగ్గిపోయిరి. సంచార వైద్యాలయములచే తగినంత కార్యము జరుగలేదు. వారు కొన్ని గ్రామములతో సంబంధము చేయుచున్నారు.

విద్యాశాఖయందు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ కళాశాలయందును, ఉన్నత పాఠశాలలయందును, చదువు బాలుర కగువ్యయము స్వల్పము. కళాశాల విద్యార్థికి ... ౧౨౫-౧౦-౦ లు, ఉన్నత పాఠశాలా విద్యార్థికి ... లు. నిజాం కాలేజియందు చదువు విద్యార్థికి ... ౪౭౯-౧౨-౦ లును మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించిన హైస్కూలు యందలి విద్యార్థికి ... లును, వ్యయమగుచున్నవి. దీనిచే ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము వలన రెండు లాభములు గలవని తెలియుచున్నది. ఒకటి ఉన్నతభాషయందు సర్వశాస్త్రములు గఱపబడుటచే విద్యార్థులు త్వరగా ప్రవీణులగుట. రెండవది విషయ గ్రాహ్యమును కూడ బాగుగా చేసికొనగల్గుచున్నారు. రెండవది ప్రభుత్వమునకు వారికి కూడ వ్యయము తగ్గుచున్నది. ఎక్కువ విద్యార్థులు లాభము పొందగలుగుచున్నారు. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునందు జదువుచున్న ప్రతి ఇద్దరు విద్యార్థుల ఖర్చులపైన ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమునందు ముగ్గురు చదువగలుగుచున్నారు.

వాణిజ్యమునందు ఎగుమతుల సంఖ్య హెచ్చినది. కాని దిగుమతి తగ్గినది. మొత్తముపైన ఈ సంవత్సరమున వాణిజ్య పరిస్థితులు మందగించినవని తెలియుచున్నది. ఉద్యోగముల యందు మామూలుకన్న వ్యయము హెచ్చినది. ... నివారణ నిధికిని, ఋణముల నిధికిని, ఆయా మొత్తములు తీసివేయగ సుమారు ... లక్షలు నిలువ తేలినది. భారత ప్రభుత్వ ఆదాయవ్యయ పట్టిక యందీసంవత్సరము లోటుయుండ మన రాష్ట్రమందు ఇంత మొత్తము నిలువయుండుట సంతోషకరమగు విషయము. ఆర్థిక పరిస్థితులు బహుజాగరూకతతో పరిశీలించుచున్న ఆర్థికశాఖా మంత్రులగు నవాబు హైదరునవాజు జంగు బహాదురును ప్రశంసింపక తప్పదు. అయినను దేశాభివృద్ధికొఱకు కొన్నియో విషయములు చేయవలసి యున్నవి. రోడ్లు మొదలగునవి వేయుటకును, కొన్ని సంవత్సరములకు రాష్ట్రమందు గల ఇనుపదారి ప్రభుత్వమువారి స్వాధీనము చేసికొనుటకును, ఆర్థిక శాఖామంత్రి గారు సూచించుచున్నారు. వీరి సూచనలు త్వరలో నీడేరుగాక!

ఇంతవఱకు ౧౩౩౮ ఫసలీ ముఖ్య విషయములు తెలిసికొనగలిగితిమి. పరిపాలనము యొక్క ముఖ్యాంశములు తెలిసికొనుట ముఖ్యము. పరిపాలనమును (౭) భాగములుగ విభజింప వచ్చును. ౧. భూమి పరిపాలనము. ౨. న్యాయరక్షణము. ౩. ఉత్పత్తి విభజనము. ౪. ప్రజారోగ్యము. ౫. శిక్షణము. ౬. ఆదాయవ్యయము. (౭.) వివిధములు. ప్రతిభాగముయొక్క నివేదిక తెలిసి, విమర్శించినచో పాఠక ప్రపంచమునకాయా విషయములు సమ్యగ్గముగ బోధపడును. రాబోవు సంచికయందు భూమి పరిపాలనమును గూర్చి తెలిసికొనుటకు ప్రయత్నింతము.

వ్యాఖ్యలు

సూర్యాపేట సభలు

ఈ సభావర్తలు స్థలాంతరమున ముద్రించియున్నాము. గతసంవత్సరము జరుగవలసిన సభ రక్షకశాఖవారిచే ఆపబడి, మరల రక్షకశాఖాధ్యక్షుల అనుమతిపొంది జరుపబడినది. శ్రీమతి వందిటి వీరరాఘవమ్మగారు స్త్రీలసభ చేయుటకు ప్రయాసపడి అనుమతి బడసిరి. వారికృషి యెంతయు శ్లాఘనీయము. గ్రంథాలయసభ, ఆంధ్రజన కేంద్ర సంఘసభకూడ జరుపుకొనుటకు అధికారులు త్వరలో దయచేయుదురని నమ్ముచున్నాము. రక్షకశాఖా మంత్రులును, రక్షకశాఖాధ్యక్షులును స్వాతంత్ర్య వాతావరణమునందు పుట్టి పెరిగిన తెల్లదొరలు. రాజకీయములతో యేమాత్రము సంబంధములేని యీ మహాసభలు జరుపుకొనుటకు తప్పక అనుమతి నొసంగుదురని మాఆశయము. అయినను ప్రతి విషయమున శ్రద్ధవహించుచున్నట్లు దోచదు. ప్రయత్నమువలన సాధించజాలని విషయముగలదా? స్త్రీలనుమతిపొంది సభలు జరుపుకొనినపిదప, పురుషులు మౌనము వహించి యుండుటతగదు. ఈ లోపల అనుమతిబడసి యీ మొహర్రం సెలవులలో సభలు జరుపుదురుగాక!

జాతీయ సభాధ్యక్షుని ఆగ్రహము

కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షులగు శ్రీయుత శ్రీనివాస అయ్యంగారు పత్రికలపైనను, నాయకులపైనను దాడివెడలిరి. వీరు పత్రికాధిపతులు దేశీయనాయకులుగ నుండరాదని చెన్నపురియందుపన్యసించుచు నుడివిరి. కాని ప్రతినెలకు పేరుగన్న నాయకులందరును పత్రికాసంపాదకులే. తిలక్, బీసెంటు, సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ, చిత్తరంజనదాసు, మోతీలాలు ఘోషు, మొదలగు వారందరును పత్రికాసంపాదకులే యని వీరు మరచిరి కాబోలు. ప్రస్తుతము ప్రపంచమునందు ఖ్యాతిగన్న మహాత్మాగాంధిగారు కూడ పత్రికాసంపాదకులే కదా. వీరివలననే జాతీయ మహోద్యమములు మారుమూలలకు వ్యాపించినవనుట స్పష్టము. ఇటులనే వీరు యువజనోద్యమములను కూడ తూలనాడిరి. [illegible] ఆచార్యుల[illegible] బోల్షివిక్కులని [illegible] లేక [illegible] విమర్శించిరని పత్రికల మూల[illegible]నాడుట భావ్యముగాదు. ప్రతివిషయముపైనను విమర్శనలు బయలుదేరుచునే యుండును. అట్టి విమర్శనలవలన లోపములు తెలిసికొనుటకు తావేర్పడును. జాతీయసభాధ్యక్షులై యిట్టి తీవ్రాభిప్రాయములు వెల్లడించుట దేశక్షేమమునకు తగదు. ఐకమత్యమునకై సదాపాటుపడుచున్న వారగు అయ్యంగారు పరస్పరమనస్పర్థలకు ఎడమిచ్చుట న్యాయముగాదు. వివాదములింతటితో సమసిపోవునని కోరుచున్నాము. కాంగ్రెసునకు విజయము కలుగుటకెల్లరు తోడ్పడుదురుగాక!

నల్లమందు మహాసభ

మే నెల ౨౫ వ తేది సిమ్లాయందు నల్లమందు మహాసభ జరిగినది. ఇండియా ప్రభుత్వసభ్యులును, కొందరు దేశీయసంస్థానాధీశుల ప్రతినిధులును ఇందుపాల్గొనిరి. రాష్ట్రప్రతినిధి భారత ప్రభుత్వము యొక్క పాలసీ వివరించుచు, నానా రాష్ట్రముల సూచనలు విశదీకరించిరి. నల్లమందు ధరహెచ్చించినచో వాడుకతగ్గునని వారభిప్రాయము. కాని ధరహెచ్చుతో పాటువాడుక కూడ హెచ్చుచున్నట్లు వారు మరచిరికాబోలు. ప్రతి సంస్థానములయందీరీతి జరుగుచునేయున్నది. ఇండియా ప్రభుత్వవారు బ్రిటిషు ఇండియాయందలి రాష్ట్రములకు నల్లమందు అమ్ముచున్నట్లే, సంస్థానములకు కూడా నల్లమందు సరఫరాచేయు అధికారము తమకుండవలయుననివారు సూచించిరి. ఈసూచనలు సంస్థానాధీశుల ప్రతినిధులు అంగీకరించిరి. ఇందువలన నల్లమందువాడుక తగ్గదుగాని ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ఆదాయము హెచ్చునను మాట తథ్యము. ముగ్గురుసభ్యులు గలయొక ఉపసంఘముకూడ నేర్పాటుచేయబడినది. హిందూదేశమునందు పర్యటనము గావించివారొక నివేదికనుతయారుచేయుదురు. దీనిఫలితముముందెటుల పరిణమించునో కాలమే నిర్ణయము చేయగలదు.

కారాగృహముల విచారణసంఘము

వంగరాష్ట్ర కారాగృహముల విచారణ సంఘము వారు తమ నివేదిక ప్రచురించియున్నారు. వీరు కొన్ని సూచనలు గావించియున్నారు. అవి ప్రభుత్వమువారు తప్పక నెరవేర్చెదరను నమ్మకము గలదు. [illegible] ప్రజాభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకములయి యున్నవి. ఖైదీలను కారాగృహములందు ఉద్యోగులు నియమించ కూడదనియు, రాజకీయ ఖైదీలకు ప్రత్యేక సౌకర్యములు కలిగింప కూడదనియు, వారిని కొందరి గాంధ[illegible] హంతకులనువలె చూడవలయుననియు, వీరు నిరశన వ్రతము పూనినచో కఠినముగా జూడవలయుననియు, సంఘమువారు సూచించుచున్నారు. రాజకీయ నిర్బంధితుల గూర్చి వీరు సూచించిన అభిప్రాయము విచిత్రముగ నున్నది. ప్రపంచమందలి అన్ని దేశములందు రాజకీయ ఖైదీలకెన్నియో సౌకర్యములు కలిగించుచున్నారు. వారికి ప్రత్యేక స్థానముకలదు. రాజకీయ నిర్బంధితులగురించి ప్రభుత్వమువారికే వ్యతిరేకాభిప్రాయము [illegible] సూచనలు [illegible] దేమేమి?

విదేశ వస్త్రములపై సుంకములు

హిందూదేశమునకు దిగుమతి యగుచున్న వస్త్రములపై పన్నుల విధించుటకై టారిఫ్ బోర్డును ప్రభుత్వమువారు నియమించియున్నారు. వారిని వేరుగ ప్రచురింపబడలేదు కాని, విచారణ సంఘమునందు భిన్నాభిప్రాయములు గలవని తెలియుచున్నది. హిందూదేశమునకు దిగుమతి చేయబడు వస్త్రములపై నూటికి ఇరవదియైదు సుంకము విధించి [illegible] హెచ్చుచేయబడు సరుకులు విదేశవస్త్రములపై సుంకములేకుండ చేసినను [illegible] చున్నారు. దీనివలన స్వదేశ పరిశ్రమలకెంత నష్టము వాటిల్లునో వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు.

వస్త్రముల పరిశ్రమ [illegible] యొత్తుచున్నది. ఇట్టిసమయమున [illegible] విదేశవస్త్రముల యెదుట దేశీయము లెటుల నిలువగల్గునో? ఈ పరిశ్రమకు [illegible] పరిశ్రమగతి పట్టినది. [illegible] తమదేశమునుండి వస్త్రములు [illegible] భారత దేశమునందు [illegible] వ్యాపారములు [illegible] న్నారు. వేరొకవంక [illegible] చౌకగా [illegible] అమ్ముచున్నారు. [illegible] పరిశ్రమలభివృద్ధిజెందుటకు [illegible] అయినను [illegible] భారతీయులకు [illegible] గలదు. [illegible] విజయముకలుగును. విదేశవస్త్రములను బహిష్కరించుటయుత్తమసాధనము. విదేశవస్త్రములు ధరించరాదని నేడే ప్రతిజ్ఞచేయవలయును. భారతీయులారా! [illegible]! [illegible] నేడే! [illegible]!

[illegible] సావియెట్ సంబంధము

ఇంతవరకు [illegible] బహిర్గతము యైనవి. [illegible] మంత్రియగు [illegible] — [illegible]

యింటువంటిదే ఇంగ్లండును రుష్యా సంబంధము తెగిపోయెనని నుడివెను. ప్రధాన మంత్రి యగు బాల్డ్విన్ గారు ప్రకటన గావించిరి. ఇందుకు ముఖ్యకారణములు కొన్నిగలవు. చీనా దేశము నందును, ఇతర ప్రదేశము లందును, పోలీసులు వారి ప్రచారము వలన బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు ముప్పు కలుగుచున్నదట. చీనాజాతీయ వాదులకు రుష్యా సహాయము చేయుచుండుటచే బ్రిటిషు వారికి [illegible] ఆగ్రహము కలిగినది. ఇంతియు గాక రుష్యావారు [illegible] వారిలో [illegible]. బ్రిటిషు [illegible] ఇంగ్లండునందు [illegible] రుష్యావారు [illegible] బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు [illegible] బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి [illegible] ఇట్టి బ్రిటిషు సోవియటు సంబంధము వలన యూరోపునందు శాంతి వ్యాపించి యుండుట సంభవము. [illegible] ప్రభు త్వములు [illegible] ఇట్టి [illegible] మరల [illegible] భీకర [illegible] భీకరము కలిగించుచున్నది.

ఇంగ్లండు నందు లేబరు పక్షమువారు రుష్యాతోని సంబంధము గూర్చి వ్యతిరేకాభి ప్రాయులైయున్నారు. [illegible] తమకు [illegible] ఇట్టి పరిస్థితులు వలన [illegible] యెట్లుండునో [illegible] యున్నది.

సామ్రాజ్యమునందు హిందూ దేశమునకుగల స్థానము

మొన్న జరిగిన సామ్రాజ్య దినమున శా [illegible] తమ సందేశము పంపుచు, ముం [illegible] హిందూదేశము ఇతర దేశములవలె సామ్రా జ్యమునందు సరిసమాన హక్కులు పొందును [illegible] ఆశీర్వదించిరి. కీర్తిగను ప్రభువుగా [illegible] కాలమున స్వపరిపాలనము లభిం చునని పలికియుండిరి. ఎన్నడెట్టి భారతీయుల ఆత్మగౌరవమునకు భంగము కలిగించునట్టి [illegible] దేశములు [illegible] బ్రిటిష్ [illegible] స్వపరిపాలనము [illegible] చేయబడునని భారత దేశము ఆశ పెట్టుకొని యుండిలేదు. భారతీయులు ఎన్ని [illegible] సామ్రాజ్యము [illegible] సామ్రాజ్య దిన [illegible] వీరి

ట్లు [illegible] అస్ట్రేలియా దేశ మునందున్న రంగాచారియరుగారు విశదీక రించిరి.

[illegible] సామ్రాజ్య దినమునందు భారతీయులు స్వ పరిపాలనము [illegible] ఒకరి [illegible] చే [illegible] బలముచే మనుజుని [illegible] చెప్పించ [illegible]

మితవాదులేయిట్టి అభిప్రాయము లోనం గుచుండ అతివాదులును, జాతీయ వాదుల గూర్చి తెలిసికొనుటకు సవసరము, భారత దేశమునందలి సర్వ రాజకీయ పక్షములవా రును మా [illegible] నిరర్థక ములని చాటియున్నారు. ద్వంద్వ ప్రభుత్వ ము ఆచరణ యోగ్యము కాదని నుడివియు న్నారు. [illegible] స్వపరిపాలనా [illegible] సూచించియే యున్నారు. అయినను ఈస్వ పరిపాలన [illegible] వ్య తిరేకాభిప్రాయులై యున్నారు. బ్రిటిషు ప్ర భుత్వము [illegible] స్వాతంత్ర్య మొసగి భారతీయుల మనసులు [illegible] యుత్సాహము. [illegible] అనర్థములు [illegible] సామ్రాజ్యము నందు హిందూస్థానము [illegible] నుచున్నది. బ్రిటిషు పరిశ్రమలకు చక్కని [illegible] ఇట్టిదైన భారతీ యుల [illegible] చేయుట తగదు. [illegible] వేయుట [illegible] యుం డదుకదా!

మూడవ రాజం షా జారిబబ్లా యొనటు.

బలత్కార సంభోగాభి యోగము.

[illegible] మహారు [illegible] గంటలకు [illegible] విచారణ ఆరంభమైనది. [illegible] రసూల్ ఖాన్ (విచారణ చేసిన పోలీసు యధికారి) సాక్ష్యములను తీసుకొనబడెను. ఈతడు ప్రమాణ పూర్వకముగా [illegible] నిజమని చెప్పెను. [illegible] రాత్రి [illegible] గంటలకు [illegible] దుష్కృత్యము జరిగినది [illegible] సాధువు [illegible] తర్వాత [illegible] సాధువును [illegible] బంపించి [illegible] వెళ్లెను. [illegible] రెండు [illegible] గాడెను.

తర్వాత [illegible] సాక్షుల వాఙ్మూలము తీసుకొనబడినది. [illegible] తో పరీక్ష [illegible] తెలిసిన విషయములు విన

రించి తానిచ్చిన సర్టిఫికెటును ధృఢ పరచెను. సాధు వుగారి వకీలు ఆమెపైన అడ్డ సవాళ్లు చేసెను. అంత టితో ఆనాటిచర్య ముగిసెను

అయిదేండ్ల హిందూ బాలికను యెత్తుకొని పోవుట.

మొగల్ [illegible]

నగరము పోలీసువారు [illegible] బాలికను [illegible] తీసుకొనివచ్చి [illegible] యప్పగించి, [illegible] పోలీసువిచా రణకొరకు [illegible] పోలీసు [illegible] బాలికను [illegible] అయిదేండ్లబాలికను [illegible] తీసుకొనిపోయెను. [illegible] పోలీసువిచారణ [illegible] దినములకు [illegible] బాలికను [illegible] పిల్లకు [illegible] ఈ సంగతి [illegible] ఈపిల్ల [illegible] విశేషము శ్రద్ధ [illegible] మహమ్మదీయ [illegible] యున్నది.

జాబులు

రజాకార్ [illegible]

అయ్యా!

[illegible] సంబంధమగు [illegible] విషయము [illegible] కొన్ని [illegible] ప్రచురింప బడినవి. ప్రత్యుత్తర [illegible] ప్రకటింప బడును. [illegible] ఎప్పటి కప్పుడు ప్రాయబడి సిద్ధముగా నున్నను, [illegible] (ఆడిటర్లు) [illegible] ప్రకటించుటకు వీలులేదు. [illegible] పత్రికలందు ప్రకటించుటకు [illegible] ప్రతిబంధములు లేవోయని శంకించుచుంటిని. [illegible] ప్రకటించుటకు [illegible] కాని [illegible] ప్రస్తుత [illegible] లెక్కలు [illegible] సభ్యుల [illegible] న్యాయముగా లెక్కల [illegible] ప్రయ త్నించిన [illegible] ఇకమైన [illegible] లెక్కలు పరిశీలింప గోరు సభ్యులకు లెక్కలు చూపించుటకు సంసిద్ధుడనై యున్నానని ఇందుమూ లముగ విజ్ఞాపనము

ఇట్లు

రామకృష్ణారావు కార్యదర్శి

బహిరంగలేఖలు; పత్రికలు.

(విమర్శకుడు)

వార్తా పత్రికలయందు బహిరంగలేఖలు ప్రచురింపబడుటయొక్క [illegible]

బహిరంగలేఖ యనగా యెట్టిది? ఒకరిని దూషించి [illegible]

[illegible]

పత్రికా కార్యాలయమున [illegible] వచ్చుచుండును. అవి ప్రకటింపక పోయిన బహిరంగలేఖలు [illegible]

న్యాయస్థాన వార్తలు

ఒకవిద్యార్థిని కి [illegible] మోసము, దొంగతనము అను నేరములారోపింపబడుట.

[illegible]

ఓటో దిల్ బహార్.

(రిజష్టర్డు)

[illegible]

[illegible]

ఓటో రోజ్.

ఇది [illegible]

ఓటో జెస్మిన్.

ఇది [illegible]

పోష్ఏజంటు:— [illegible]

పూర్ణ దాసు [illegible]

చార్మినారు, హైదరాబాదు.

[illegible]

సులోచనములు.

[illegible]

“ సర్వేంద్రియాణాం నయనం ప్రధానం ”

[illegible]

రావల్ సులోచనములు కంపెని,

[illegible]

ఆధునిక విద్యావిధానము

(మల్లెల లక్ష్మీనరసింహారావు శర్మగారు).

ప్రస్తుతము మన బాలురకు నేర్పబడు విద్యావిధానము సరియైనస్థితి యందు లేనందువలననే పరిపూర్ణముగ దేశాభిమానులు బాధపడు చున్నారు. మనకు నేర్పబడు విద్య మన శరీర వృత్తిని పెంపొందించు చున్నది స్వతంత్రత తొలగింప జేయుచున్నది ప్రభుత్వోద్యోగ మెప్పులకై నేర్పుచున్న విద్యాధికులే, తెనుగు నరనరమున జీర్ణించుచున్నారు. నేటి కాలమున నీకంటకి నెందరో విద్యాధికులు గొప్ప గొప్ప పరీక్షలందు కృతార్థులగుచున్నను నిరుద్యోగులై తిరుగుచు ఉద్యోగములకై వెంపర్లాడుచున్నారు. వారికి తమవిద్యవలన స్వతంత్రశక్తి యుండుటలేదు. స్వతంత్రముగా నేదేని యొక వృత్తియవలంబించుటకు తగిన ఆత్మ కృషివారు నేర్చుకొనుటలేదు. చేసిన వారు కొందరు కావున నే ఏమియు ముందర జాలకున్నారు.

ప్రస్తుతపు ప్రపంచము నందనేక విధములగు శాస్త్రములును, కళలును, కలవు. ఒక్కొక్క వ్యక్తి సర్వవిద్యల మీద శక్తి యొక్కొక్క శాస్త్రము నందుండును. ఒకరికి జ్యోతిషమందును మరి యొకరికి న్యాయశాస్త్రాధ్యయనమందును, వేరొకరికి గాన మందును, మరికొందరికి ఆయుర్వేదమందును కొందరికి వైద్యమునందుకొందరికి గణితశాస్త్రమునందును కొందరికి పరిశ్రమాభివృద్ధికరవిషయమునందును యుండును. ఇట్టి శక్తులన్నియు కేంద్రీకరణములుగా ఒక్కచో యుండి పూర్ణవికాసము నొందవలయుననుట అసాధ్యము. సృష్టిక్రమము శాస్త్రము నందుబడినచికిత్సా వారికి సంబంధమైన విద్య నవలంబింప చేసినయెడల నచిర కాలములో వారభివృద్ధి గాంతురు. ప్రస్తుత ప్రపంచమున అనేకులు సంకల్పించినను ప్రత్యక్ష విరోధానకు లోనై తల్లడిల్లుచున్నారు. పరమ వైరాగ్య కలుషిత ప్రాపంచిక విద్యలు నేర్పబడుచున్నవి. తలిదండ్రులు సరియగు శ్రద్ధవహింపక అనేక విధములగు నిరుద్యోగ బాధలు పడుచున్నారు. అందువలననే వారన్ని పనులు స్వయముగానే తమయభివృద్ధిని గనజాలకున్నారు. వారి మనస్సుల యందుండు శక్తియొక టి, వారిచే పని చేయించు పద్ధతి యొక టి. ఇట్టివిధముగానే బాలురకేగాక యింటియందును, చెప్పవలసినంత యిక సంప్రాప్తమగుచున్నవి మా నిర్దేశ్యములు. వికసింపజాలని విషయ శక్తులే వారియందు పరిపూర్ణముగ మహోన్నతముగా వ్యాపింప గలిగిన ఆంతశక్తి నిజ స్వాభావిక నిర్మల వ్యాపకమునకే అంతరాయ మేర్పడుచున్నది ఇట్లగుచుండుటవలననే మన సంఘమునకు తీరని నష్టములును కష్టములును సంప్రాప్తమగుచున్నవి.

బైజునాథ్ అండు కంపెనీ.

రెసిడెన్సి రోడు, హైదరాబాదు (దక్కన్).

మా వద్ద అన్ని విధముల విద్యుచ్ఛక్తి పంకాలు, మోటారులు, బాత్ రూములు మోటారు బస్సులు, సైకిలు కూడ స్టాకులో గలవు. ప్రాతవి కూడ బాగు చేయబడును. ఎలక్ట్రిక్ సామాగ్రిని ప్రత్యేక పరికరములు, యంత్రములు వారి ద్వారా లభించును. విద్యుచ్ఛక్తి పనులు నిపుణులచే చేయబడును. మోటారు పెయింటింగ్ పని బాగుగ జేయును. ఇతర మిషనులు కూడ సత్వరమై చేయుగలము.

భారతీయ సభ్యత

డాక్టరు పి. సి. బక్షీ గారి యుపన్యాసము

భారతదేశ చరిత్ర మనదేశముపై అనురాగము లేని విదేశీయులచే వ్రాయబడినది. ఇంతవరకు వ్రాయబడిన చరిత్రలయందు హిందూరాజుల యొక్కయు, మహమ్మదీయ పాదుషాలయొక్కయు, వంశక్రమము దప్పవిశేషము లేమియు లేవు విస్తృత వారు లగు ప్రెంచీయులును, జర్మనులును, నిజసందర్భము లను గొనగలిగినారు. వారు హిందూదేశ చరిత్రయొక్క నిజసందర్భములు వెల్లడించి యున్నారు.

వేదకాలమునుగూర్చి యిప్పుడు ముచ్చటించుట యనవసరము. బౌద్ధమతమువలన హిందూదేశ చరిత్ర యందొక మార్పు ఆరంభమైయినది. అశోక చక్రవర్తి కాలమున బౌద్ధమతము విదేశములయందు వ్యాపించెను. పర్షియా, బాక్ట్రియా, గ్రీసు, ఈజిప్టు, మధ్యాసియా, సుమాత్ర మొదలగు ప్రదేశములకు మతప్రచారకులంపబడిరి. గ్రీసుదేశ రాయబారులును, పశ్చిమోత్తర ప్రాంతముల యందుండిన అభినివేశముల అధికారులును బౌద్ధమతమును స్వీకరించిరి. చీనారాయబారి తనదేశము హూణులచే బంధింపబడినప్పుడు ఆఫ్ఘనిస్థానమునకు వచ్చియుండెను. అతడు చీనాదేశమునకు రెండు మార్గములను గని పట్టెను. చీనారాజు హిందూదేశవాణిజ్యమునకు సహాయమొసగెను.

చీనాదేశీయులు బౌద్ధమతము ౧౦౦ క్రీస్తుపూర్వము అవలంబించిరి. అచ్చటపూర్తి వ్యాప్తినొందుటకు రెండు శతాబ్దములకాలముపట్టినది. చీనాయాత్రికులు హిందూదేశమునకువచ్చి, బౌద్ధమతమునుగూర్చియు, వేదాంతమునుగూర్చియు, పఠించిరి. భారతరాయబారులుకూడ చీనాదేశము వెళ్ళిరి సుమారుమూడువేలకు మేలు గ్రంథములు చీనా భాషలోనికి భాషాంతరీకరణము చేయబడెను. ఆగ్రంథములన్నియు యిప్పుడు లభ్యము కానిసంస్కృత భాషయందుమూలగ్రంథములు కలవి యున్నవి. చీనాకుపోయినవారిలో కుమారజీవ, గుణధర్మ, గుణభద్ర, అమోఘవజ్ర ముఖ్యులు.

బ్రాహ్మణయుగమున అనామ్, కంబోడియా, సియాం, జావా, సుమత్రా, మొదలగు ప్రదేశముల యందు అభినివేశములు స్థాపింపబడినవి. అచ్చటదేవాలయముల చిహ్నములిప్పటికిని కానవచ్చును. అనామ్ నందు విష్ణుదేవాలయమును చూచితిని.

చీనాదేశమునందు భారతదేశమువలనే ధర్మము తెలుసుకొనబడినది. నాటకసాహిత్యము, శిల్పము, మొదలగునవి హిందూస్థానమువలననే యున్నతిగాంచినవి.

రాజుబాబర్ అనువాడు సైన్యమేర్పరచుకొనుటకు అరబ్బీభాష నేర్చుకొనవలయునని చెప్పియున్నాడు. అరబ్బీవాఙ్మయము భారతదేశమునుండి గైకొనబడినది

(భార్గవ)

చందా దారులకు సూచన

ఇంతవరకెన్ని యోసార్లు ప్రకటింపబడినను కొందఱు వి. పీలను తిరుగగొట్టుచున్నారు. ఇందువలన మాకనవసర వ్యయము భరింపవలసి వచ్చుచున్నది. తమకు పత్రిక యవసరము లేదో ముందుగనే యొక కార్డు వ్రాసిన చాలమేలు చేసిన వారగుదురు. కనుక భాషాభిమానులగు చందాదారులు గమనింప ప్రార్థితులు.

గో. ప. వ్య.

రెడ్డికుల నిర్ణయచంద్రిక.

ఆంధ్రభాషా పోషకులును గోలకొండసంస్థానాధీశ్వరులున్నగు శ్రీ రాజా రాజేశ్వరరావు బహద్దరు గారు ప్రోత్సాహమున శ్రీమాన్ శేషాద్రి రమణ కవులు శాస్త్రాధారములు శ్రీమాన్ సురవరము ప్రతాపరెడ్డి వెంకటకృష్ణ కవి, మరికొందరి విద్వదగ్రగణ్యులతో వివాదాధారములతో రెడ్డిరాజులు క్షత్రియవంశ సంజాతులని నిర్ణయించి వ్రాయించిన గ్రంధము ముద్రితమైయున్నది. వెలయునాలుగణాలు. ఆ డెర్సుకు వ్రాసిన సరసమైన వెలకు వీ. పి. ద్వార పంపబడును.

గోలకొండ ప్రెస్.

త్రూపు బజారు,

హైదరాబాదు దక్కన్.

విడిలు

———

తరగతి తెనుగు సనాతన ధర్మము. నిజామురాష్ట్రమందలి అన్ని పాఠశాలలోను చదువబడుచున్న అత్యుత్తమ వేదాంత గ్రంధము. వెల. 1-0-0

హారలాలు (చిత్రకధలు) „ 1-0-0

ములుగు వెంకటరమణయ్య,

ఖమ్మంమెట్టు (నిజాం.)

'33 6/ 5/ 1/ 9/ 27

ఉత్తమ గ్రంధములు.

ఇదివరకు పండితులకు మాత్రమే దొరుకుచుండెడివి.

ప్రాచీన కవుల కృతులు.

నూతనసంహిత—పట్టమెట్ట సోమనాధకవి వెల ౧—౦—౦
(౫౦౦ పుటల పెద్ద గ్రంధము)
బ్రాహ్మోత్తర ఖండము „ ౧—౦—౦
షట్చక్రవర్తి చరిత్రము ప్రోడకవి మల్లనార్యకృత వి ౧—౦—౦
పద్మ పురాణము „ ౧—౦—౦

వెలలన్నియు కల్దాయే

వలయువారు క్రింది విలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును. మేనేజరు

గోలకొండ పత్రికా కార్యాలయము

త్రూపుబజారు హైదరాబాదు దక్కను

నాలుగు జీవితావసరములు

బ్యాటీపౌడరు

ఇది మూలికలచే సిద్ధము చేయబడినది దీనుపయోగించిన మంచి గుణముకానవచ్చును. మచ్చలు మొదలగునవి పోగొట్టును. వెంటనే నాలుగైదుసార్లు పులకము మచ్చలు కూడ పోవును. ఉపయోగించు విధము ప్రతి డబ్బాపై నుండును. వెల ఒక పౌను ౧—౪—౦. అర్ధ పౌను ౦—౧౨—౦.

మెడికేటెడ్ హెయిరాయిల్

ఈ తైలము మూలికలచే వైద్య శాస్త్ర విధముగ తయారు చేయబడినది. ఇందు పరిమళ వస్తువులు మిశ్రమము చేయబడినవి. శిరోబాధలన్నియును, మెదడునకు బలము కలుగజేయును. వెంట్రుకలు పోయిన స్త్రీలుపయోగించినవారి వెంట్రుకలు నిలుచును. ఎల్లప్పుడు వాడినచో తెల్ల వెంట్రుకలు రాకుండ జేయును. గనుక పరిశ్రమ చేయువారికి మిక్కిలి యుపయోగకారి. వెల బుడ్డి ౧౦ ౩ణా మాత్రము.

సుర్మె నూర్ బసర్

అన్ని విధముల నేత్రవ్యాధులకు సాటిలేని ఔషధము. దీనిని మొదటగ యుపయోగించిన సులోచనముల నవసరముకలుగదు. వెల పెద్ద బుడ్డికి రు ౧౯ చిన్న బుడ్డికి ౦—౫—౦ లు.

బర్క్ మంజన్

ఈ దంతధావన చూర్ణము పెక్కు మూలికలు చేర్చి తయారు చేయబడినది. కొలది దినములు మాత్రమే యుపయోగించిన సర్వ వ్యాధులు పోవును. దవడ నొప్పులకు శ్రేష్ఠమైనది. దంతములు శుభ్రపడి ముత్యములవలె తెల్లగానుండును. ఎల్లప్పుడుపయోగించిన దంతములు గట్టిపడి వెంటనే పడిపోకుండ నుండును. ఒక సంవత్సరమునకు సరిపోవు చూర్ణము బుడ్డి వెల రు ౧ చిన్నది ౦—౫—౦.

వలయువారు దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలయును.

డాక్టరు హెచ్. జె. యస్. ప్రసాద్,

గౌలీగూడ హైదరాబాదు దక్కను.

విత్తనములు

———

వర్షకాలపు మొలకల.

...కూరగాయల విత్తనములు ఇమ్మగను. ...అర్థగాలకు ...తో ...సె విధములు తెలిపెదము అన్ని విధముల ...విత్తులు ...ధర పట్టిక పంపెదము.

ఎం. ఆర్. సర్దార్ బయ్యా ఎఫ్. ఆర్. హెచ్. ఎస్. (లండన్)

తోటవ్యవసాయ నిపుణుడు

హార్టికల్చరల్ ఎస్టాబ్లిష్మెంట్,

ఎదురుగా ...సదనము,

...జేమ్సుస్ట్రీటు, సికిందరాబాదు

ఉపయోగించుడు

"ఇలియాస్ కంపెని"

వారి—

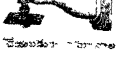
హిందూ దేశమందు మిక్కిలి ప్రఖ్యాతి గాంచిన, మేలైన, మంచి సువాసనగల, ...తైలములు, తేయాకుపొడి ప్రతి దుకాణమునందు ...

ఏజంటు—గోవిల్లాలు ...

ఇలియాస్ ...

సికిందరాబాదు (దక్కన్)

రబ్బరు స్టాంపులు

మావద్ద అన్ని విధముల రబ్బరు స్టాంపులు మేలైనవి చౌక ధరలకు తయారు చేయబడును ...

పట్టిక ఉచితము.

ముజహార్ కంపెనీ, రబ్బరుస్టాంపు మేకర్స్,

పోస్టాఫీసు సమీపము, మార్కెటు రోడ్డు,

హైదరాబాదు

REG. No. N. 45. REG. No. M. 2185

గోలకొండ పత్రిక.
కార్యస్థానము హైదరాబాదు, దక్కన్.
సంవత్సరమునకు చందా రు. ౭-౦-౦
అర్ధసంవత్సరమునకు ,, ,, ౩-౧-౦
విడి ప్రతిక ౦-౧-౪

STAMP.

...and Published by S. Prathapa Reddy at the Golkonda Press, [illegible]